

23-24 marca 2023, Warszawa

Statystyka w służbie polityki społeczno-gospodarczej: nowe badania, metody i narzędzia

Statystyka w służbie polityki społeczno-gospodarczej:
nowe badania, metody i narzędzia

Spis treści

PROGRAM KONFERENCJI

- 1 • **Dzień pierwszy**
Sesje A, B, C, D
- 2 • **Dzień drugi**
Sesje E, F, G, H

SESJA INAUGURACYJNA

- 4 • **prof. dr hab. Mirosław Szreder** • Czy statystyka potrzebuje narracji?

SESJA A

- 5 • **dr Janusz Dygaszewicz** • Otwieramy Wrota Statystyki
- 6 • **dr Klaudia Peszat** • Dane internetowe w europejskiej statystyce publicznej – doświadczenia projektu ESSnet Web Intelligence Network
- 7 • **Małgorzata Sobieraj** • *Web scraping* jako dodatkowe źródło danych w badaniach statystyki publicznej. Jak szybko zebrać trudnodostępne dane o rynku prostytucji?
- 8 • **Natalia Kotulak, Aleksandra Kubecka, Przemysław Slesiński** • Wykorzystanie teledetekcji satelitarnej i analiz geoprzestrzennych na potrzeby wyznaczenia wskaźników zrównoważonego rozwoju
- 9 • **dr Agata Girul** • Metody i techniki badawcze wykorzystane do budowy koncepcji pomiaru stopnia zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami

SESJA B

- 10 • **Agnieszka Jankowska** • Ocena i analiza sytuacji gospodarczej w regionach na podstawie wyników badań koniunktury
- 11 • **dr Paweł Sobik** • Statystyka samorządu terytorialnego: nowe wyzwania
- 12 • **dr hab. prof. SGH Adam Szulc** • Efekt redystrybucyjny świadczeń rodzinnych w Polsce: wykorzystanie monetarnych i wielowymiarowych metod pomiaru
- 13 • **Tomasz Piasecki, Anna Bieńkuńska** • Oceny subiektywne a obiektywne miary ubóstwa. Próba dyskusji definicji wybranych miar i progów ubóstwa
- 14 • **dr hab. prof. IRWiR PAN Sławomir Kalinowski, dr hab. prof. UPP Aleksandra Łuczak** • Nowy barometr ubóstwa i wykluczenia społecznego gospodarstw domowych – koncepcja i zastosowanie

SESJA C

- 15 • **Paweł Murawski** • Łączenie danych z różnych źródeł – klucz do lepszych statystyk
- 16 • **dr Magdalena Mojsiewicz** • Przemiany statystyk transportu drogowego
- 17 • **dr Renata Wojciechowska** • Stopa bezrobocia w Polsce. Porównanie źródeł danych od 1990 r. do 2022 r.
- 18 • **dr Wiesława Gierańczyk** • Częściej, bardziej szczegółowo, w nowych agregacjach. Innowacje w badaniach rynku pracy

SESJA D

- 19 • **prof. dr hab. n. med. Janusz Szymborski, prof. dr hab. n. med. Witold A. Zatoński, Kinga Janik-Koniewicz** • O potrzebie solidnych danych oraz rzetelnych ocen i interpretacji wyników badań w zdrowiu publicznym
- 20 • **Janusz Pappelbon** • Modernizacja badania przyczyn zgonów w Polsce
- 21 • **dr Barbara Cieślík, dr hab. prof. SGH Ewa Syczewska** • Sezonowość umieralności w różnych grupach wiekowych w populacji Polski
- 22 • **dr Dominik Śliwicki** • Czynniki satysfakcji z pracy starszych pracowników w Polsce
- 23 • **Tomasz Sekuła** • Spółdzielnie jako podmioty ekonomii społecznej w Polsce

SESJA E

- 24 • **Sylwia Filas-Przybył** • Analizy wewnątrzmiastowe – wyzwania i obszary badawcze statystyki miast
- 25 • **dr hab. Tomasz Klimanek, prof. UEP, dr Tomasz Józefowski, dr hab. Andrzej Młodak, prof. AK** • Ochrona tajemnicy statystycznej w siatce kilometrowej – metody i wyzwania dla danych spisowych
- 26 • **Tomasz Pietras, Marcin Związek** • Nowoczesne technologie w badaniu cen towarów i usług konsumpcyjnych
- 27 • **Agata Majkowska, dr hab. Kamila Migdał-Najman, dr hab. Krzysztof Najman, prof. UG, Katarzyna Raca** • Analiza zgodności przekazu elementów werbalnych i niewerbalnych w wiadomościach tekstowych na Twitterze

SESJA F

- 28 • **dr Marek Pieniążek** • Narzędzia i metody monitorowania usług publicznych
- 29 • **Joanna Hausman-Czerwińska** • Statystyczny obraz miasta i wsi
- 30 • **dr Mariusz Miedziński** • Próba nowej metodologii ustalania wielkości miast (gmin, powiatów) na podstawie ogólnodostępnych danych statystycznych
- 31 • **prof. dr hab. Włodzimierz Okrasa, Grzegorz Gudaszewski** • Trajektorie rozwoju lokalnego dla różnych aranżacji administracyjno-przestrzennych woj. mazowieckiego: z i bez „aglomeracji warszawskiej”

SESJA H

- 32 • **Mirosław Błażej, Hubert Stefaniak** • Badanie koniunktury gospodarczej: metodologia, wyniki, interpretacja, możliwości...
- 33 • **Ewelina Konarska-Michalczyk** • Przyszłość edukacji statystycznej pracowników oraz odbiorców zewnętrznych w obliczu zmian społecznych
- 34 • **Emilia Andrzejczak** • Jak statystyka publiczna rozmawia ze światem naukowym
- 35 • **Agnieszka Ajdyn, Tomasz Zegar** • Rozwój kompetencji w odpowiedzi na potrzeby użytkowników

PROGRAM KONFERENCJI • DZIEŃ PIERWSZY • 23.03.2023

12⁰⁰ – 12³⁰ **Wystąpienia powitalne** – SALA RÓŻA

- dr Dominik Rozkrut – Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
- Agnieszka Ajdyn – p.o. Dyrektor Urzędu Statystycznego w Warszawie

12³⁰ – 13³⁰ **Sesja inauguracyjna** – SALA RÓŻA

- Struktury zarządzania danymi, *data stewardship* a statystyka publiczna: perspektywa europejska – dr Dominik Rozkrut, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego
- Czy statystyka potrzebuje narracji? – prof. dr hab. Mirosław Szreder, Uniwersytet Gdański

13³⁰ – 14³⁰ Obiad

14³⁰ – 16³⁰ **Sesja A** – SALA RÓŻA

Sesja B – SALA LILIA

16³⁰ – 17⁰⁰ Przerwa

17⁰⁰ – 18³⁰ **Sesja C** – SALA RÓŻA

Sesja D – SALA LILIA

19⁰⁰ – 21⁰⁰ Uroczysta kolacja

Sesja A • NARZĘDZIA I TECHNIKI BADAŃ STATYSTYCZNYCH

• Otwieramy Wrota Statystyki

– dr Janusz Dygaszewicz, Główny Urząd Statystyczny

• Dane internetowe w europejskiej statystyce publicznej – doświadczenia projektu ESSnet Web Intelligence Network

– dr Klaudia Peszat, Główny Urząd Statystyczny

• Web scraping jako dodatkowe źródło danych w badaniach statystyki publicznej. Jak szybko zebrać trudnodostępne dane o rynku prostytucji? – Małgorzata Sobieraj, Urząd Statystyczny w Kielcach

• Wykorzystanie teledetekcji satelitarnej i analiz geoprzestrzennych na potrzeby wyznaczenia wskaźników zrównoważonego rozwoju – Natalia Kotulak, Urząd Statystyczny w Olsztynie, Aleksandra Kubecka, Główny Urząd Statystyczny

• Metody i techniki badawcze wykorzystane do budowy koncepcji pomiaru stopnia zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami – dr Agata Girul, Urząd Statystyczny we Wrocławiu

Sesja B • BADANIA STATYSTYCZNE DLA POLITYK PUBLICZNYCH

• Ocena i analiza sytuacji gospodarczej w regionach na podstawie wyników badań koniunktury

– Agnieszka Jankowska, Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

• Statystyka samorządu terytorialnego: nowe wyzwania

– dr Paweł Sobik, Urząd Statystyczny we Wrocławiu

• Efekt redystrybucyjny świadczeń rodzinnych w Polsce: wykorzystanie monetarnych i wielowymiarowych metod pomiaru

– dr hab. prof. SGH Adam Szulc, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

• Oceny subiektywne a obiektywne miary ubóstwa. Próba dyskusji definicji wybranych miar i progów ubóstwa

– Tomasz Piasecki, Urząd Statystyczny w Łodzi,
Anna Bieńczyńska, Główny Urząd Statystyczny

• Nowy barometr ubóstwa i wykluczenia społecznego gospodarstw domowych – koncepcja i zastosowanie

– dr hab. prof. IRWiR PAN Sławomir Kalinowski, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa, dr hab. prof. UPP Aleksandra Łuczak, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Sesja C • ŁĄCZENIE DANYCH MIĘDZY ŹRÓDŁAMI I DZIEDZINAMI

• Łączenie danych z różnych źródeł – klucz do lepszych statystyk

– Paweł Murawski, Główny Urząd Statystyczny

• Przemiany statystyk transportu drogowego

– dr Magdalena Mojsiewicz, Urząd Statystyczny w Szczecinie,
Uniwersytet Szczeciński

• Stopa bezrobocia w Polsce. Porównanie źródeł danych od 1990 r. do 2022 r.

– dr Renata Wojciechowska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

• Częściej, bardziej szczegółowo, w nowych agregacjach. Innowacje w badaniach rynku pracy

– dr Wiesława Gierańczyk, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Sesja D • BADANIA STATYSTYCZNE DLA POLITYK PUBLICZNYCH

• O potrzebie solidnych danych oraz rzetelnych ocen i interpretacji wyników badań w zdrowiu publicznym – Prof. dr hab. n. med. Janusz Szymborski, Akademia Kaliska, Rządowa Rada Ludnościowa, prof. dr hab. n. med. Witold A. Zatoński, Kinga Janik-Koniewicz, Akademia Kaliska

• Modernizacja badania przyczyn zgonów w Polsce

– Janusz Pappelbon, Urząd Statystyczny w Olsztynie

• Sezonowość umieralności w różnych grupach wiekowych w populacji Polski – dr Barbara Cieślak, dr hab. prof. SGH Ewa Syczewska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

• Czynniki satysfakcji z pracy starszych pracowników w Polsce

– dr Dominik Śliwicki, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

• Spółdzielnie jako podmioty ekonomii społecznej w Polsce

– Tomasz Sekuła, Urząd Statystyczny w Krakowie

PROGRAM KONFERENCJI • DZIEŃ DRUGI • 24.03.2023

9⁰⁰ – 10³⁰ Sesja E – SALA RÓŻA
Sesja F – SALA LILIA
10³⁰ – 11³⁰ Sesja G – SALA RÓŻA
11³⁰ – 12⁰⁰ Przerwa

12⁰⁰ – 14⁰⁰ Sesja H – SALA RÓŻA
14⁰⁰ – 15³⁰ Obiad

Sesja E • NARZĘDZIA I TECHNIKI BADAŃ STATYSTYCZNYCH

- **Analizy wewnętrzniejskie – wyzwania i obszary badawcze statystyki miast** – Sylwia Filas-Przybył, Urząd Statystyczny w Poznaniu
- **Ochrona tajemnicy statystycznej w siatce kilometrowej – metody i wyzwania dla danych spisowych** – dr hab. prof. UEP Tomasz Klimanek, dr Tomasz Józefowski, dr hab. prof. AK Andrzej Młodak, Urząd Statystyczny w Poznaniu
- **Nowoczesne technologie w badaniu cen towarów i usług konsumpcyjnych** – Tomasz Pietras, Marcin Związek, Urząd Statystyczny w Opolu
- **Analiza zgodności przekazu elementów werbalnych i niewerbalnych w wiadomościach tekstowych na Twitterze** – dr hab. Krzysztof Najman, Uniwersytet Gdański

Sesja F • BADANIA STATYSTYCZNE DLA POLITYK PUBLICZNYCH

- **Narzędzia i metody monitorowania usług publicznych** – dr Marek Pieniążek, Główny Urząd Statystyczny
- **Statystyczny obraz miasta i wsi** – Joanna Hausman-Czerwińska, Główny Urząd Statystyczny
- **Próba nowej metodologii ustalania wielkości miast (gmin, powiatów) na podstawie ogólnodostępnych danych statystycznych** – dr Mariusz Miedziński, Akademia Pomorska w Słupsku
- **Trajektorie rozwoju lokalnego dla różnych aranżacji administracyjno-przestrzennych woj. mazowieckiego: z i bez „aglomeracji warszawskiej”** – prof. dr hab. Włodzimierz Okrasa, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Główny Urząd Statystyczny, Grzegorz Gudaszewski, Główny Urząd Statystyczny

Sesja G • WSPÓŁPRACA POLSKIEGO TOWARZYSTWA STATYSTYCZNEGO, SŁUŻB STATYSTYKI PUBLICZNEJ I NAUKI

- **Panel dyskusyjny** – Członkowie Rady Głównej Polskiego Towarzystwa Statystycznego, zaproszeni Goście

Sesja H • KOMUNIKACJA I EDUKACJA STATYSTYCZNA

- **Badanie koniunktury gospodarczej: metodologia, wyniki, interpretacja, możliwości...** – Mirosław Błażej, Hubert Stefaniak, Główny Urząd Statystyczny
- **Przyszłość edukacji statystycznej pracowników oraz odbiorców zewnętrznych w obliczu zmian społecznych** – Ewelina Konarska-Michalczyk, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński
- **Jak statystyka publiczna rozmawia ze światem naukowym** – Emilia Andrzejczak, Główny Urząd Statystyczny
- **Rozwój kompetencji w odpowiedzi na potrzeby użytkowników** – Agnieszka Ajdyn, Tomasz Zegar, Urząd Statystyczny w Warszawie
- **Podsumowanie konferencji**

Czy statystyka potrzebuje narracji?

prof. dr hab. Mirosław Szreder

Uniwersytet Gdański

Współcześnie obok troski o jakość danych pochodzących z wielu różnych źródeł – w tym dostarczanych przez statystykę publiczną – znaczenia nabiera właściwa ich interpretacja, a także właściwe rozumienie przez odbiorcę miar statystycznych. W opracowaniu tym autor rozważa trzy zasadnicze podejścia do kwestii natury i roli danych statystycznych w poznawaniu rzeczywistości. Są to: • przekonanie o tym, że same dane statystyczne są najlepszym, nieskażonym interpretacjami i kontekstem źródłem wiedzy, co dobrze charakteryzuje anglojęzyczna fraza: *let data speak for themselves*; • traktowanie całego procesu gromadzenia danych, krytycznej ich analizy i ścisłej interpretacji zgodnej z teorią statystyki, jako nierozdzielnej i spójnej całości; • uznanie interpretacji danych za konieczny, lecz niewystarczający etap w opisie oraz rozumieniu rzeczywistości, a w efekcie postulowanie wzbogacenia interpretacji danych liczbowych i miar statystycznych narracją (ang. *fact-telling*). Rozważania te są zilustrowane przykładami, które odwołują się do dyskusyjnych kwestii zalet i wad niektórych miar opisowych, w tym mediany i dominanty, odnoszących się do rozkładów ciągłych, np. rozkładu wynagrodzeń. Narracja, rozumiana jako wzbogacenie opisu statystycznego o dodatkową perspektywę poznawczą lub o dodatkowe zmienne powiązane z analizowanymi cechami, może przyczynić się do zwiększenia precyzji opisu i lepszej jego percepcji przez odbiorców.

Otwieramy Wrota Statystyki

dr Janusz Dygaszewicz

Główny Urząd Statystyczny

Misją statystyki publicznej jest dostarczanie wiarygodnych, rzetelnych, niezależnych i wysokiej jakości informacji statystycznych. W celu jej realizacji niezbędna jest znajomość potrzeb odbiorców danych statystycznych, oczekujących szybszych, wiarygodniejszych informacji. Ważna dla nich jest synteza informacji, interpretacja danych, a także ich międzynarodowa porównywalność.

Główny Urząd Statystyczny od 2019 roku realizuje projekt WROTA STATYSTYKI. Główny cel zdefiniowany dla tego projektu to poszerzenie zakresu i usprawnienie udostępniania informacji statystycznych oraz podniesienie ich użyteczności. Dla tego celu określono cele szczegółowe odnoszące się do poprawy dostępności wynikowych informacji statystycznych, podniesienie jakości udostępnionych danych, a także zwiększenie otwartości danych. Statystyka polska przyjęła jako punkt wyjścia do idei usprawnień procesu produkcji statystycznej Generyczny model realizacji badań statystycznych – GSBPM. Jest on modelem generycznym, co oznacza, że każdy kraj może zaimplementować GSBPM z uwzględnieniem specyfiki własnego systemu statystycznego. Polską wersją GSBPM jest Model Procesu Produkcji Statystycznej (MPPS). Holistyczne podejście do procesu produkcji pozwoliło na wyodrębnienie systemów i aplikacji niezbędnych do realizacji procesów, od fazy specyfikacji do fazy udostępniania. Na podstawie modelu stworzono ramy architektoniczne będące podstawą budowy oraz unormowanego rozwoju rozwiązań informatycznych wykorzystywanych do realizacji zadań statystyki publicznej. Podejście zgodne z architekturą korporacyjną zapewni trwałość, spójność oraz obniży koszty rozwiązania. Dzięki realizacji projektu, w tym wdrożeniu Modelu Procesu Produkcji Statystycznej, nastąpi poprawa dostępności wynikowych informacji statystycznych.

Dane internetowe w europejskiej statystyce publicznej – doświadczenia projektu ESSnet Web Intelligence Network

dr Klaudia Peszat

Główny Urząd Statystyczny

Dane internetowe wykazują duży potencjał wykorzystania w statystyce publicznej, szczególnie w kontekście dostarczania szybkiej informacji wstępnej, nakreślania trendów zjawisk oraz monitorowania nowych obszarów społecznych i gospodarczych. Jest to szczególnie istotne w kontekście zmieniających się potrzeb użytkowników danych, oczekujących informacji aktualnej i na możliwie niskim poziomie agregacji terytorialnej. Nowe źródła danych, w tym dane internetowe, znacznie różnią się od tradycyjnych danych oraz metod ich gromadzenia i przetwarzania. Kwestie metodologiczne i jakościowe wymagają szczególnego podejścia, jak również próby uspoźnienia pomiędzy poszczególnymi krajami w celu zapewnienia porównywalności danych.

W prezentacji przedstawione zostaną wybrane wyzwania metodologiczne związane z wykorzystaniem internetowych źródeł danych w europejskiej statystyce publicznej na przykładzie danych z internetowych platform ogłoszeń nieruchomości. Wyzwania te są oparte na doświadczeniach partnerstwa w ramach projektu ESSnet Web Intelligence Network (WIN) i budowanej ogólnoeuropejskiej platformy do pobierania, przetwarzania i analizowania danych internetowych – Web Intelligence Hub (WIH).

Web scraping jako dodatkowe źródło danych w badaniach statystyki publicznej. Jak szybko zebrać zebrać trudnodostępne dane o rynku prostytucji?

Małgorzata Sobieraj

Urząd Statystyczny w Kielcach

Statystyka publiczna stoi przed trudnym wyzwaniem zaspakajania wciąż rosnących potrzeb użytkowników danych, w tym potrzeb Eurostatu. Urząd Statystyczny w Kielcach, w ramach specjalizacji dotyczącej badania gospodarki nieobserwowanej, przygotowuje szacunki transakcji na rynku prostytucji, stanowiącym jeden z obszarów działalności nielegalnej w Polsce. Celem prezentacji jest przedstawienie problemu identyfikacji i skutecznego pozyskiwania danych niezbędnych do szacunków prostytucji, które nie mogą być realizowane na zasadzie typowego badania statystycznego lecz muszą wykorzystywać różne dostępne źródła informacji, również – pozastatystyczne.

Autorka prezentacji skupia uwagę na problemie zarówno niedostatku danych opisujących rynek prostytucji, jak i dostępu do tych danych. Rozwiązaniem może być wykorzystanie *web scrapingu* jako narzędzia do szybkiego pozyskania niezbędnych do szacunków informacji.

Prezentacja jest omówieniem poszczególnych etapów prac z wykorzystaniem *web scrapingu*, z uwzględnieniem napotkanych trudności, rodzących się wątpliwości i zastosowanych ostatecznie rozwiązań.

Wykorzystanie teledetekcji satelitarnej i analiz geoprzestrzennych na potrzeby wyznaczenia wskaźników zrównoważonego rozwoju

Natalia Kotulak

Urząd Statystyczny w Olsztynie

Aleksandra Kubecka

Główny Urząd Statystyczny

Przemysław Slesiński

Urząd Statystyczny w Olsztynie

Głównym celem badań jest opracowanie metodyki wyznaczania trzech wskaźników zrównoważonego rozwoju z wykorzystaniem bezpłatnych, ogólnodostępnych zbiorów danych satelitarnych i danych GIS: • wskaźnika (9.1.1) odsetka ludności wiejskiej zamieszkałej w promieniu 2 km od dostępnej przez cały rok drogi; • relacji wskaźnika zużycia gruntów do tempa wzrostu liczby ludności (11.3.1); • przeciętnego udziału terenów zabudowanych stanowiących przestrzeń publiczną dostępną dla wszystkich w terenach zabudowanych ogółem, według grup wieku i płci (11.7.1).

Wskaźniki zostały obliczone w wyniku eksperymentalnych prac badawczych z zakresu statystyki, odpowiadając potrzebom związanym z monitorowaniem realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju Agendy 2030 w oparciu o procedury postępowania zaproponowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych. W opracowaniu wykorzystano dane z pięciu źródeł: danych satelitarnych Sentinel Europejskiej Agencji Kosmicznej, Krajowego Rejestru Granic (PRG) i Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) prowadzonych przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii (GUGIK), a także otwartej bazy WorldPop i OpenStreetMap. Do obliczenia wskaźników posłużono się algorytmami uczenia maszynowego i przetwarzaniem w chmurze.

Wykorzystanie szerokiego zasobu danych i statystyki eksperymentalnej pozwoliło na zapełnienie zidentyfikowanych luk informacyjnych. Prezentowana praca zawiera wyniki badań znajdujące się w fazie rozwojowej. Ponadto badania te zostały przeprowadzone w nowatorski sposób z wykorzystaniem metod eksperymentalnych i wyniki nie są statystykami oficjalnymi.

Metody i techniki badawcze wykorzystane do budowy koncepcji pomiaru stopnia zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami

dr Agata Girul

Urząd Statystyczny we Wrocławiu

Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych, zapobieganie ich wykluczeniu w społeczeństwie czy dyskryminacji jest ważnym problemem w ramach polityki spójności prowadzonej w krajach Unii Europejskiej. W Polsce w 2018 r. w celu zapewnienia przyjaznych i niezależnych warunków do życia dla osób o szczególnych potrzebach, uchwalono program rządowy Dostępność Plus na lata 2018-2025. Poprawa dostępności przestrzeni i usług oraz stopień realizacji postawionych w tych dokumentach celów wymaga wnikliwej oceny sytuacji osób z niepełnosprawnością, w szczególności poznania potrzeb tych osób.

W referacie zaprezentowana zostanie metodyka badania dotyczącego poznania potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz oceny jakości ich życia. W celu zbadania hierarchii potrzeb użyto autorskiej procedury hierarchizacji, bazującej na rozkładzie przydzielanych rang. Wykorzystując model regresji logistycznej dodatkowo zbudowano obiektywną hierarchię obszarów badawczych, które mają największy wpływ na ocenianą przez respondentów jakość życia.

Na podstawie zrealizowanego badania pilotażowego, przeprowadzonego wśród 188 osób z niepełnosprawnością z województwa dolnośląskiego, oceniono także trafność i rzetelność skonstruowanego narzędzia do pomiaru stopnia zaspokojenia potrzeb badanej grupy osób.

Ocena i analiza sytuacji gospodarczej w regionach na podstawie wyników badań koniunktury

Agnieszka Jankowska

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

Celem referatu jest zaprezentowanie wyników badań koniunktury w wybranych województwach z uwzględnieniem wyników pochodzących z modułu pytań dodatkowych. Wystąpienie oprócz zagadnień metodologicznych badania obejmie analizę wyników pod kątem diagnozowanych jak i prognozowanych zjawisk ekonomicznych.

Badanie koniunktury gospodarczej dla województw realizowane jest od 2011 roku i stanowi uszczegółowienie wyników ogólnopolskich na poziomie terytorialnym. Od kwietnia 2020 roku do standardowego badania dołączony zostały dodatkowy moduł pytań. Do czasu wybuchu wojny w Ukrainie w lutym 2022 roku zawierał on pytania dotyczące wpływu pandemii. Stopniowo zostały one zastąpione pytaniami o wojnę. Obecnie w module dodatkowym znajdują się również pytania o podstawowe procesy makroekonomiczne takie jak procesy cenowe, rynek pracy i inwestycje. W badaniu ogólnopolskim uczestniczy duża liczba przedsiębiorstw. Ze względu na terminy badania, wskaźniki obliczane na podstawie wyników stanowią punkt wyjścia dla statystyki ilościowej na poziomie województw.

Informacje uzyskane z badania koniunktury na poziomie województw są źródłem wiedzy, która pokazuje w jakim miejscu znajduje się gospodarka, a umiejętna ich analiza pozwala przewidzieć kierunki zmian, w których powinny podążać samorządy. Wskaźniki obliczone z badań koniunktury stanowią informację wyprzedzającą dane ilościowe, którymi dysponujemy w kolejnych miesiącach po badaniu koniunktury.

Wyniki badania stanowią jeden z głównych elementów, na podstawie których budowana jest zarówno krótko- jak i długookresowa strategia rozwoju województw. Umiejętne przewidywanie przez przedsiębiorców przyszłości ma szczególne znaczenie dla analiz sytuacji gospodarczej i pozwala na podjęcie szybkich decyzji.

Statystyka samorządu terytorialnego: nowe wyzwania

dr Paweł Sobik

Urząd Statystyczny we Wrocławiu

Zadania wymienione w ustawach kompetencyjnych nakładają na samorządy konieczność realizacji wielu przedsięwzięć dla zaspokojenia potrzeb lokalnych społeczności. Znaczenie i zakres usług świadczonych przez jednostki samorządu terytorialnego podlega nieustannym zmianom. Statystyka publiczna podąża za tymi zmianami obejmując nowe zakresy działalności samorządów badaniami i odpowiadając tym samym na potrzeby informacyjne odbiorców. W ostatnich latach dużego znaczenia nabrało włączanie obywateli i ich organizacji w procesy współzarządzania lokalną sferą publiczną w gminach oraz finansowe i niefinansowe wspieranie podmiotów gospodarki społecznej przez JST. Ze względu na wprowadzenie nowej ustawy o rewitalizacji, ważnym elementem stał się też proces rewitalizacji w gminach. Zagadnienia te stanowiły przedmiot zainteresowania statystyki publicznej. Początkowo tematy były realizowane w ramach projektów współfinansowanych przez Unię Europejską: z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna oraz w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. Wynikiem tych działań było opracowanie metodologii i rozszerzenie Programu badań statystycznych statystyki publicznej (badanie 1.02.02 Samorząd terytorialny) o nowe zestawy danych dotyczące rewitalizacji, współdziałania z mieszkańcami i rozwoju gospodarki społecznej.

Efekt redystrybucyjny świadczeń rodzinnych w Polsce: wykorzystanie monetarnych i wielowymiarowych metod pomiaru

dr hab. Adam Szulc, prof. SGH

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie,
Instytut Statystyki i Demografii

W badaniu przeprowadzona została analiza wpływu świadczeń rodzinnych w Polsce na rozkład zamożności, zarówno w ujęciu monetarnym (dochodowym) jak i wielowymiarowym. Dodatkowo oceniony został wpływ metody oceny zamożności na uzyskane wyniki. Badanie objęło lata 2015-2020, a więc okres, w którym system świadczeń rodzinnych przeszedł znaczące zmiany, w szczególności: • w kwietniu 2016 r. wprowadzono bezwarunkowe świadczenie Rodzina 500 plus na drugie i kolejne dzieci oraz na pierwsze dziecko w zależności od spełniania kryterium dochodowego; • od 1 lipca 2019 r. zrezygnowano ze stosowania kryterium dochodowego w przypadku świadczenia 500 plus na pierwsze dziecko; • rosnąca od 2016 inflacja spowodowała spadek realnej wartości 500 plus o 9,6% czyli o 44 zł do 2020 r.

Łączny efekt świadczeń został rozłożony za pomocą dekompozycji Kakwaniego na efekt relatywnej wielkości świadczeń oraz efekt ich regresywności. Jako miary zamożności przyjęte zostały: dochód ekwiwalentny deklarowany przez gospodarstwa domowe, ten sam dochód, do którego została dodana pozostałość gotówki z poprzedniego miesiąca, dochód skorygowany za pomocą niemonetarnych wyznaczników zamożności oraz wskaźnik wielowymiarowy. Badanie obejmuje lata 2015-2020, ma więc początek przed wprowadzeniem programu Rodzina 500 plus i obejmuje wszystkie wyżej wymienione późniejsze zmiany. Wykorzystane zostały dane z Badania Budżetów Gospodarstw Domowych gus. Wyniki empiryczne wskazują, iż główny wpływ na efekt redystrybucyjny ma relatywna wielkość świadczeń, podczas gdy jego regresywność odgrywa mniej istotną rolę. Zastosowanie czterech wskaźników zamożności gospodarstw domowych wykazało, że ich wybór nie odegrał istotnego wpływu na oceny i dekompozycję efektu redystrybucyjnego świadczeń, co różni wyniki niniejszego badania od niektórych innych wykorzystujących wielowymiarowe wskaźniki zamożności.

Oceny subiektywne a obiektywne miary ubóstwa. Próba dyskusji definicji wybranych miar i progów ubóstwa

Tomasz Piasecki

Urząd Statystyczny w Łodzi

Anna Bieñkuńska

Główny Urząd Statystyczny

Ubóstwo jest bardzo ważnym zjawiskiem z punktu widzenia polityki społecznej a jego pomiar niezwykle istotny dla planowania i realizacji tej polityki oraz oceny jej efektów. Jest przy tym pojęciem i zjawiskiem bardzo złożonym, co przekłada się na wielość definicji i koncepcji pomiaru. Jednym z kryteriów stosowanych przy klasyfikacji miar i podejść używanych do pomiaru tego zjawiska jest podział na metody (jak również definicje) obiektywne i subiektywne (z uwzględnieniem takich, które łączą elementy obydwu podejść). Oceny subiektywne stanowią istotne poznawczo i ważna dla planowania polityk publicznych uzupełnienie obrazu zjawiska ubóstwa uzyskiwanego poprzez pomiar obiektywny. Mogą być także wykorzystywane jako narzędzie weryfikacji czy dyskusji stosowanych definicji miar obiektywnych, zwłaszcza w sytuacji, gdy definicje te zawierają pewne mniej lub bardziej arbitralnie ustalone parametry. Tego typu analizę przedstawiono w referacie w odniesieniu do wybranych miar ubóstwa relatywnego oraz wskaźnika deprywacji materialnej i społecznej. Jej podstawę empiryczną stanowią dane pochodzące z badania EU-SILC. Referat stanowi rozwinięcie wybranych elementów analizy, która była prezentowana przez autorów na spotkaniu grupy eksperckiej ds. nierówności i ubóstwa przy Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ. Przedstawiono w nim szczególnie interesujące wnioski dotyczące granic możliwości odzwierciedlenia zjawiska przez obydwa typy miar (obiektywne i subiektywne), obszarów ich zbieżności i rozbieżności oraz wyników oceny (z przyjętego w analizie punktu widzenia) wartości progów ubóstwa powszechnie stosowanych dla wybranych miar.

Nowy barometr ubóstwa i wykluczenia społecznego gospodarstw domowych – koncepcja i zastosowanie

dr hab. prof. IRWiR PAN Sławomir Kalinowski

Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa

dr hab. prof. UPP Aleksandra Łuczak

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Ubóstwo ludności i wykluczenie społeczne są głównymi problemami współczesnego świata, a przeciwdziałanie im jest istotnym elementem polityki społecznej. Stąd też ważny jest ich pomiar i monitorowanie ich zmian. Większość miar dotyczących ubóstwa, jak i wykluczenia społecznego oparta jest na dochodach ludności. Jednak miary ubóstwa i wykluczenia społecznego powinny wykraczać poza czynniki pozafinansowe.

Celem badań było skonstruowanie nowego uniwersalnego barometru ubóstwa i wykluczenia społecznego mieszkańców jednostek terytorialnych. Proponowany barometr jako instrument do pomiaru zagrożenia wielowymiarowym zjawiskiem ubóstwa i wykluczenia społecznego z założenia w swojej konstrukcji uwzględnia zestaw miar finansowych i pozafinansowych. Miary te dotyczą różnych wymiarów życia osobistego i społecznego ludności, które bezpośrednio i pośrednio świadczą o zagrożeniu ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Ponadto miary te ukazują zasięg i głębokość ubóstwa i wykluczenia społecznego, a także pozwalają badać stan jawnego i ukrytego zjawiska. Przyjęty zestaw wskaźników bazuje na danych statystycznych z Banku Danych Lokalnych GUS i umożliwia porównanie między jednostkami terytorialnymi, a jednocześnie daje możliwość corocznej aktualizacji w celu monitorowania zmian.

W badaniach zastosowano rozmytą metodę TOPSIS do konstrukcji barometru ubóstwa i wykluczenia społecznego w powiatach województwa mazowieckiego w 2021 roku. Barometr ma pełnić funkcję systemu wczesnego ostrzegania dla jednostek terytorialnych. Oparte na barometrze porównania jednostek terytorialnych mogą być pomocne przy identyfikacji problemów związanych z ubóstwem oraz mogą również być podstawą dla samorządów terytorialnych do programowania działań niwelujących te problemy.

Łączenie danych z różnych źródeł – klucz do lepszych statystyk

Paweł Murawski

Główny Urząd Statystyczny

Użytkownicy danych oczekują danych wysokiej jakości, jak najszybciej i na jak najniższym poziomie agregacji. Ogromne znaczenie mają również względy ekonomiczne i związane z nimi ograniczone zasoby finansowe. Żeby uzyskać jak najlepsze informacje, w szczególności do opisu złożonych i wieloaspektowych zjawisk, konieczne jest posiadanie danych najwyższej jakości, pełnych i dostępnych w krótkim czasie. Zwykle dostęp do jednego źródła spełniającego przedstawione kryteria jest niemożliwy lub bardzo ograniczony. Jednak wysokiej jakości dane ze wszystkimi niezbędnymi w swoim zakresie zmiennymi można uzyskać łącząc dane z wielu źródeł, w tym w szczególności z badań ankietowych, danych administracyjnych i pozaadministracyjnych oraz Big Data. Jakość danych wejściowych jest najważniejsza dla przyszłego procesu integracji. Poznawanie danych – ogólnie nazywane profilowaniem danych – powinno poprzedzać etap dołączania. Pozwala również wybrać optymalny algorytm.

Przedstawione zostaną metody badania jakości danych, w tym instrumenty informatyczne, stosowane przez jednostki GUS. Zostaną także zaprezentowane metody łączenia danych z różnych źródeł na potrzeby NSP 2021, wraz z ogólnymi wynikami. Wyniki te posłużą jako przykład możliwości wykorzystania danych w celu ich integracji, co dzięki efektowi synergii, pozwala na uzyskanie wysokiej jakości wyników opisujących złożone, wieloaspektowe zjawiska.

Przemiany statystyk transportu drogowego

dr Magdalena Mojsiewicz

Urząd Statystyczny w Szczecinie,
Uniwersytet Szczeciński

W związku potrzebą zmniejszenia obciążenia respondentów w badaniach z zakresu transportu drogowego służby statystyki publicznej realizowały w ostatnich latach projekt mający na celu implementację dużych wolumenów danych do produkcji statystycznej. Przeprowadzono analizę pozyskanych surowych, nieustrukturyzowanych danych jednostkowych z systemu viatOLL. W fazie wdrożeniowej baza zasilająca dane o transporcie przeszła zmianę gestora i przekształciła się w etOLL. Urząd Statystyczny w Szczecinie opracował metodę scalania danych o transporcie drogowym z kilku źródeł. Na podstawie wyciągu z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców (CEPIK) utworzono bazę pojazdów samochodowych o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5t. oraz autobusów - niezależnie od ich dopuszczalnej masy całkowitej – realizujących przewozy w transporcie drogowym. Opracowano algorytm do oszacowania natężenia ruchu na odcinkach sieci drogowej objętej systemem viatOLL. W fazach eksperymentalnych, na podstawie analizy tras przejazdu w ramach systemu viatOLL uzyskano próbki wartości zmiennej odległości podróży dla poszczególnych klas pojazdów. Przeprowadzono analizę statystyczną uzyskanych próbek, w wyniku której uzasadniono rozkład zmiennej długości podróży oraz oszacowano parametry numeryczne charakteryzujące ten rozkład. W celu ustalenia tras przejazdów samochodów ciężarowych i autobusów jako podstawy do opracowania macierzy przemieszczeń krajowych i międzynarodowych według motywacji podróży do modelu generacji i rozkładu (czasowego i przestrzennego) podróży wyspecyfikowano model ekonometryczny dla rejonów komunikacyjnych. Faza ta nie przyniosła spodziewanych rezultatów. Na podstawie danych uzyskanych w wyniku przetwarzania informacji z systemu viatOLL zbadano strukturę floty pojazdów, które poruszają się na odcinkach dróg objętych systemem. Strukturę floty przedstawiono w podziale na klasy pojazdów oraz klasy emisji spalin. Zakończony projekt pozwolił na wdrożenie ulepszonych rozwiązań, ale w dalszym ciągu nie rozwiązano niektórych problemów istotnych z punktu widzenia statystyki transportu drogowego.

Stopa bezrobocia w Polsce. Porównanie źródeł danych od 1990 r. do 2022 r.

dr Renata Wojciechowska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Rynek pracy, na którym przepływają strumienie między zasobami bezrobotnych, zatrudnionych i biernych zawodowo jest ważnym obszarem analiz ekonomicznych, socjologicznych i polityki zatrudnienia. Zmiany makroekonomiczne przekładają się na zachowania podmiotów rynku pracy. Dlatego też dbałość o rzetelność i jakość danych źródłowych dotyczących statystyki bezrobocia jest szczególnie ważna. W Polsce poziom bezrobocia można opisać korzystając z dwóch głównych źródeł: pochodzących z sprawozdawczości UP i BAEL. Ze względu na różnice metodologiczne, nie są to jednak badania porównywalne, ale można traktować je jako komplementarne. Celem wystąpienia jest analiza porównawcza obu źródeł danych (w obszarze bezrobocia), wskazanie ich wad i zalet, możliwości i ograniczeń.

Analiza bezrobocia w Polsce wymaga podejścia złożonego, wieloaspektowego, w którym typowe badania będą uzupełnione przez badania ilościowe i jakościowe grup zagrożonych bezrobociem, w tym szczególnie bezrobocia długookresowego. Takie badania powinny być połączone z badaniami dotyczącymi ubóstwa i wykluczenia społecznego prowadzone przez statystyków, ekonomistów i socjologów (szczególnie o specjalizacji socjologii ekonomicznej). Takie zespoły interdyscyplinarne mogą wypracować sposób obserwacji i diagnozy polskiego rynku pracy.

Częściej, bardziej szczegółowo, w nowych agregacjach. Innowacje w badaniach rynku pracy

dr Wiesława Gierańczyk

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Pracujący to jedna z podstawowych kategorii badań statystycznych rynku pracy, której dedykowane jest m.in. badanie „Pracujący w gospodarce narodowej”. Jest to badanie wieloźródłowe, którego wyniki były publikowane dotychczas raz w roku. W celu dostarczenia użytkownikom danych umożliwiających monitorowanie coraz bardziej dynamicznej sytuacji na rynku pracy, w Urzędzie Statystycznym w Bydgoszczy od wielu lat są realizowane prace badawcze mające na celu identyfikację źródeł administracyjnych zawierających bezpośrednie lub pośrednie dane o pracujących oraz weryfikacji ich przydatności w badaniach statystycznych. Prace te wykazały dużą użyteczność rejestrów oraz systemów informacyjnych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Ministerstwa Finansów.

Dane z tych rejestrów pozwalają na identyfikowanie zbiorowości pracujących w niemal pełnej zgodności z stosowaną w statystyce publicznej definicją pracujących. Zwiększenie wykorzystania tych źródeł w badaniu Pracujący w gospodarce narodowej przyczyni się m.in. do podniesienia jakości statystyk w tym obszarze rynku pracy, ale również posłuży do realizacji strategicznych celów statystyki publicznej, tj. lepszego zaspokojenia potrzeb użytkowników, zmniejszenia obciążeń respondentów oraz obniżenia pracochłonności badań.

Pozyskiwane w ten sposób dane pozwolą na odzwierciedlenie sytuacji na rynku pracy w zakresie pracujących w gospodarce narodowej, m.in. poprzez zwiększenie częstotliwości publikowania danych o pracujących, udostępnienie bardziej szczegółowych informacji dla wszystkich grup wielkości podmiotów gospodarki narodowej, w tym podmiotów małych, a także w nowych przekrojach, np. według wieku, płci, gminy zamieszkania, statusu zatrudnienia.

O potrzebie solidnych badań oraz rzetelnych ocen i interpretacji wyników badań w zdrowiu publicznym

prof. dr hab. n. med. Janusz Szymborski

Europejskie Obserwatorium Nierówności Zdrowotnych
Akademii Kaliskiej, Rządowa Rada Ludnościowa

prof. dr hab. n. med. Witold A. Zatoński

Kinga Janik-Koncewicz

Europejskie Obserwatorium Nierówności Zdrowotnych
Akademii Kaliskiej

Dążenie do poznania prawdy obiektywnej w badaniach dotyczących zdrowia wymaga naukowej ścisłości. Służy temu wykorzystywanie solidnych danych oraz dbałość o wiarygodność ocen i interpretacji wyników badań. Naruszanie tych zasad sprawia, że w krajowych i międzynarodowych raportach pojawiają się błędne interpretacje i uproszczone wnioski dotyczące zdrowia publicznego w Polsce. Posługiwanie się nimi przez administrację państwową uniemożliwia podejmowanie racjonalnych decyzji zaradczych i programowych, a przez to utrudnia działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego Polski.

W pracy opisano kilka przykładów takich negatywnych zjawisk. Interpretowanie niskiej świadomości zdrowotnej społeczeństwa wyłącznie w kategoriach indywidualnej odpowiedzialności, prowadzi do marginalizowania roli polityk publicznych i systemu zdrowotnego w budowaniu alfabetyzacji zdrowotnej. Interpretowanie procesu starzenia się ludności, jako głównej przyczyny dysfunkcji systemu zdrowotnego, systemu opieki społecznej i niekorzystnych trendów zdrowotności, prowadzi do upowszechniania szkodliwych stereotypów, zakłóca relacje międzypokoleniowe, stygmatyzuje osoby starsze, zmniejsza wrażliwość społeczną na zjawisko nadumieralności. Z kolei interpretując stosunkowo niskie nakłady finansowe na zdrowie jako zasadniczy czynnik wpływający na złą kondycję zdrowotną społeczeństwa i dysfunkcjonalność systemu zdrowotnego, pomija się wyniki badań pokazujące, że nie ma sztywnej zależności między tymi zmiennymi i, przede wszystkim, umniejsza się znaczenie epidemii przewlekłych chorób niezakaźnych wskutek systemowych deficytów promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej i profilaktyki chorób. W medycynie szpitalnej odnotowuje się brak nadzoru nad rzetelnością wprowadzanych informacji, stosowanie złych kryteriów i parametrów oceny. Rozpoznanie bywają kodowane głównie z punktu widzenia najlepszego rozliczenia finansowego. Zdaniem autora przedpandemiczna recesja zdrowotna i rozmiar pandemicznego kryzysu zdrowotnego przemawiają za potrzebą gruntownej transformacji systemu zdrowotnego, w tym utworzenia i odpowiedniego usytuowania, instytucji Pełnomocnika rządu ds. zdrowia publicznego. GUS pozostaje ostoją solidności danych istotnych dla zdrowia publicznego.

Modernizacja badania przyczyn zgonów w Polsce

Janusz Pappelbon

Urząd Statystyczny w Olsztynie

Statystyka przyczyn zgonów jest kluczowym elementem systemu monitorowania zdrowia publicznego w Polsce. Długotrwały proces opracowywania danych o przyczynach zgonów, jak również nieprecyzyjne opisywanie przyczyn tych zgonów, przez wiele lat stanowiły barierę przy wykorzystywaniu danych wynikowych badania oraz utrudniały ich porównywalność w odniesieniu do innych państw.

Celem referatu jest przedstawienie działań, podjętych przez statystykę publiczną, odpowiadających na stale rosnące potrzeby i oczekiwania odbiorców danych o przyczynach zgonów. Największym wyzwaniem w dążeniu do spełnienia tych potrzeb jest skrócenie czasu opracowywania rzetelnych i porównywalnych statystyk. Najistotniejsze zmiany i możliwości w tym zakresie związane są z wdrożeniem w 2024 roku elektronicznej karty zgonu. Pełna cyfryzacja gromadzenia danych o zgonach umożliwi automatyzację przetwarzania danych na wszystkich etapach całego procesu badawczego a także pozwoli na zastosowanie programu Iris – specjalistycznej aplikacji do automatycznego kodowania przyczyn zgonów.

Sezonowość umieralności w różnych grupach wiekowych w populacji Polski

dr Barbara Cieślik

dr hab. prof. SGH Ewa Syczewska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

W wystąpieniu chcemy zaprezentować zastosowanie prostych miar sezonowości do badania sezonowości umieralności w populacji Polski w podziale na płeć i grupy wiekowe oraz na przyczyny zgonów. Wykorzystanie tych miar pozwala na wizualizację wpływu pandemii na obserwowane wzorce sezonowości umieralności w analizowanych grupach. Stanowi to wstęp do bardziej zaawansowanej analizy szeregów czasowych umieralności i jest elementem większego badania.

Czynniki satysfakcji z pracy starszych pracowników w Polsce

dr Dominik Śliwicki

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Badania satysfakcji pracowników w wieku starszym są ważne w kontekście coraz silniej odczuwalnej sytuacji niedoborów na rynku pracy, wynikającej w dużej mierze z zachodzących zmian demograficznych. Postępujące starzenie się społeczeństwa stanowi coraz większe obciążenie dla systemu emerytalnego, a przewidywane kwoty przyszłych emerytur stanowią niedużą część obecnie osiągniętych zarobków.

W związku z tym ważne jest możliwie długie utrzymanie starszych pracowników w stanie aktywności zawodowej. Znajomość czynników kreujących satysfakcję z pracy wśród osób dojrzałych pozwoli na podejmowanie takich działań, które w konsekwencji będą prowadziły do odkładania przez starszych pracowników decyzji o odejściu z pracy na emeryturę. Im wyższa satysfakcja z pracy tym większa szansa na dłuższą aktywność zawodową. Celem przeprowadzonego badania jest identyfikacja istotnych czynników wpływających na satysfakcję z pracy pracowników w wieku 50 – 60 lat w Polsce. Czynniki te zostały podzielone na behawioralne, ekonomiczne, edukacyjne i społeczno-demograficzne.

Na podstawie danych zebranych metodą ankietową oszacowano wielomianowy model logitowy, który wskazał czynniki istotnie wpływające na satysfakcję z pracy. Największy wpływ na satysfakcję z pracy wywierają: satysfakcja z konsumpcji i wynagrodzenia, preferowanie wydawania dochodów na przyjemności niż oszczędzanie, kontrola wydatków bieżących oraz samozatrudnienie.

Spółdzielnie jako podmioty ekonomii społecznej w Polsce

Tomasz Sekuła

Urząd Statystyczny w Krakowie

Spółdzielnie socjalne, spółdzielnie pracy, spółdzielnie inwalidów i niewidomych stanowią ważny element sektora ekonomii społecznej przyczyniając się do: tworzenia miejsc pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, rozwijania usług społecznych i integracji lokalnego środowiska, a także sprzyjają reintegracji społeczno-zawodowej. Powyższe rodzaje spółdzielni to podmioty sfery gospodarczej realizujące cele społeczne. Zagadnieniem znaczenia spółdzielni ekonomii społecznej od wielu lat zajmie się Urząd Statystyczny w Krakowie oraz Departament Badań Społecznych Gus. Doświadczenie w opisie i analizie działalności spółdzielni jako pomiotów ekonomii społecznej oraz badania pilotażowe zaowocowały opracowaniem metodologii badania „Działalność integracyjna podmiotów gospodarki społecznej”, które od 2022 r. objęło systematyczną obserwacją statystyczną tę grupę podmiotów.

Zasadniczym celem wystąpienia jest ukazanie kondycji sektora spółdzielczego jako podmiotów ekonomii społecznej w latach 2017-2021. Prezentowane wskaźniki dotyczyć będą m.in. członkostwa w badanych spółdzielniach, pracy płatnej, zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, reintegracji społeczno-zawodowej pracowników oraz potencjału ekonomicznego ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielni posiadających status przedsiębiorstwa społecznego. Ponadto zostanie przedstawione znaczenie i zastosowania wyników badania, zarysowanie metodologii m.in. populacji, narzędzia zbierania danych statystycznych i administracyjnych źródeł danych.

Analizy wewnętrzniejskie – wyzwania i obszary badawcze statystyki miast

Sylwia Filas-Przybył

Urząd Statystyczny w Poznaniu

Skuteczne zarządzanie miastem wymaga dostępu do wielu informacji. Stąd rośnie potrzeba dysponowania informacjami statystycznymi charakteryzującymi konkretny obszar działania. Specyfika potrzeb informacyjnych formułowanych przez odbiorcę danych oraz kierunki wykorzystania informacji wymagają dużego zróżnicowania, tak pod względem spektrum tematycznego jak i stopnia agregacji danych – często nieprzystającego do granic podział administracyjnego. Od statystyki publicznej oczekuje się prowadzenia badań pozwalających na ocenę zarówno relacji miasta z jego otoczeniem jak i jego wewnętrznego zróżnicowania. Wymaga to w wielu przypadkach dostępu do danych punktowych, tzn. takich, które mają swoją identyfikację w postaci współrzędnych geograficznych. Baza danych z danymi punktowymi ma dużo bardziej uniwersalny charakter i może służyć różnym celom analitycznym, pozwala bowiem na agregację zjawisk nie tylko na poziomie administracyjnym (TERYT), czy statystyczne (NUTS), ale także dowolne zdefiniowane przez odbiorcę wynikowych informacji statystycznych, w tym siatki kilometrowe, heksagonalne i inne.

W referacie przedstawione zostaną wyniki prac prowadzonych w Ośrodku Statystyki Miast Urzędu Statystycznego w Poznaniu pokazujących możliwości, jakie stwarza dostęp do danych punktowych w powiązaniu z informacjami pochodzącymi z rejestrów administracyjnych.

Ochrona tajemnicy statystycznej w siatce kilometrowej – metody i wyzwania dla danych spisowych

dr hab. Tomasz Klimanek, prof. UEP

dr Tomasz Józefowski

Urząd Statystyczny w Poznaniu,
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu,

dr hab. Andrzej Młodak, prof. Akademii Kaliskiej

Urząd Statystyczny w Poznaniu, Akademia Kaliska

Udostępnianie podstawowych danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w siatce kilometrowej stanowi jeden z najważniejszych kierunków upowszechniania wyników spisowych i zarazem realizację wymogów krajowych oraz międzynarodowych w tym zakresie. Z uwagi na to, że oczka siatki kilometrowej są małe (to kwadraty rozmiaru 1 km x 1 km), ryzyko identyfikacji konkretnej osoby i ujawnienia wrażliwych informacji o niej jest znaczne. Dlatego też należy podjąć określone działania ochronne.

W wystąpieniu zaprezentujemy główne kierunki takich działań oraz wykorzystane i możliwe do wykorzystania metody kontroli ujawniania danych. W szczególności dotyczyć to będzie podejść niezakłóceńowych. Wskażemy również najistotniejsze problemy i wyzwania związane z tego rodzaju pracami w zależności od zakresu udostępnianych tą drogą informacji (zwłaszcza jeśli dotyczą one podobnych zagadnień lecz definowanych w odmienny sposób – np. ludność rezydująca i ludność według definicji krajowej wraz z jej cechami, takimi jak płeć czy wiek). Liczba i rodzaj udostępnianych zmiennych mają bowiem kluczowe znaczenie dla ryzyka identyfikacji jednostki oraz dla doboru stosownych narzędzi ochronnych. Przedstawimy ponadto propozycje rozwiązań metodologicznych i technicznych w tej dziedzinie.

Nowoczesne technologie w badaniu cen towarów i usług konsumpcyjnych

Tomasz Pietras

Marcin Związek

Urząd Statystyczny w Opolu

Rozwój technologii z zakresu pozyskiwania oraz przetwarzania danych jaki ma miejsce na przestrzeni ostatnich lat i otwiera nowe możliwości dla statystyki publicznej. Jednakże modernizacja badań statystycznych poprzez wdrażanie nowych źródeł danych przynosi zarówno szereg korzyści, jak i stawia nowe wyzwania.

Celem wystąpienia jest przedstawienie prac rozwojowych realizowanych w ramach badania cen towarów i usług konsumpcyjnych związanych z nowymi źródłami danych oraz ich przetwarzaniem. Zaprezentowane zostaną wyniki prac nad wykorzystaniem technik *web scrapingu* w pozyskiwaniu informacji o cenach detalicznych ze stron internetowych. Omówione zostaną również przykłady zastosowania uczenia maszynowego przy przetwarzaniu danych.

Analiza zgodności przekazu elementów werbalnych i niewerbalnych w wiadomościach tekstowych na Twitterze

Agata Majkowska,
dr hab. Kamila Migdał-Najman,
dr hab. Krzysztof Najman, prof. UG,
Katarzyna Raca
Uniwersytet Gdański

Wpisy użytkowników portali społecznościowych takich jak Twitter są cennym źródłem informacji, z których z powodzeniem korzysta wiele przedsiębiorstw na całym świecie. Atrakcyjność tego kanału informacyjnego wynika z prostoty jego użytkowania, formułowania krótkich i zwięzłych wiadomości, możliwości stosowania nieformalnego języka wypowiedzi, który wpływa na różnorodność zawartości wpisów, od spontanicznej komunikacji do wulgaryzmów. Charakteryzuje się szerokim zasięgiem oddziaływania i możliwością nawiązywania bezpośrednich interakcji użytkownika z innymi w sieci. Wpisy są źródłem danych wykorzystywanych w badaniach marketingowych, rynkowych i społecznych.

Z badań językowych wynika, że przedstawiciele różnych grup wiekowych posługują się odmiennym słownictwem i formami gramatycznymi. Różnicują je także powszechnie stosowane w wypowiedziach na portalach społecznościowych znaki graficzne, takie jak emotikony, emoji, piktogramy i inne (Migdał-Najman i inni, 2021, 2022). O ile zapis słowny wypowiedzi może być traktowany jako werbalna część wypowiedzi, to znaki graficzne będą ich niewerbalną częścią. Obie części wypowiedzi mogą być wzajemnie w różnych relacjach. Znaki graficzne mogą być tylko prostym uzupełnieniem czy podkreśleniem części werbalnej, ale mogą nadawać jej także nowe znaczenie. Mogą także samodzielnie stanowić całą wypowiedź.

Celem prezentowanych badań jest próba oceny, który typ przekazu, werbalny czy niewerbalny, częściej występuje w wiadomościach na Twitterze i czy oba te typy przekazu są zgodne. Autorzy podjęli próbę odpowiedzi na pytanie: Jakie znaczenie uzyskują emoji w wiadomościach wysyłanych przez różne grupy wiekowe użytkowników? Czy identyfikacja najpopularniejszych emoji w wiadomości pozwala w przybliżeniu określić grupę wiekową autora wpisu? Do realizacji badania wykorzystano metody i techniki Text Mining i analizy skupień.

Narzędzia i metody monitorowania usług publicznych

dr Marek Pieniążek

Główny Urząd Statystyczny

Budowa Systemu jest unikatowym przedsięwzięciem w skali Polski. Po raz pierwszy eksperci statystyki publicznej razem z ekspertami organizacji samorządu terytorialnego przygotowali i przetestowali zestawy wskaźników do monitorowania usług publicznych. System Monitorowania Usług Publicznych dostarcza jednostkom samorządu terytorialnego, przedsiębiorcom oraz społeczeństwu informacji niezbędnych do kompleksowej oceny usług świadczonych na poziomie lokalnym. Podstawę tych informacji stanowią zasoby statystyki publicznej oraz dane gromadzone przez administrację w ewidencjach, rejestrach i rozproszonych źródłach. System zawiera wskaźniki prezentowane na poziomie świadczenia usługi (na poziomie gminy lub powiatu) oraz wartości agregowane na wyższych poziomach (np. województw). Długofalowym celem budowy SMUP jest optymalizacja świadczenia usług, za których dostarczenie odpowiada administracja publiczna, w oparciu o zintegrowane, wysokiej jakości dane.

W trakcie realizacji projektu zespół projektowy podjął współpracę z przedstawicielami instytucji centralnych oraz samorządowych odpowiedzialnych za funkcjonowanie norweskiego systemu monitorowania usług publicznych KOSTRA. Współpraca ma na celu poznanie najlepszych praktyk w zakresie sprawozdawczości i monitorowania usług publicznych oraz analizę możliwości wdrożenia w SMUP rozwiązań uchodzących za modelowe w Europie.

Statystyczny obraz miasta i wsi

Joanna Hausman-Czerwińska

Główny Urząd Statystyczny

Prezentacja gmin wiejskich według nowej delimitacji obszarów wiejskich, opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny, jest odpowiedzią na oczekiwania odbiorców, dla których dotychczasowy podział, wynikający z rejestru TERYT jest niewystarczający. Dzięki nowej metodzie, możliwości analiz i prezentacji danych w układach przestrzennych staną się ciekawsze, pełniejsze i pokażą zróżnicowania między gminami wiejskimi. W prezentacji przedstawione zostaną odpowiedzi statystyki na wyzwania, jakie stawia przed nami rzeczywistość. Proponowany podział wskazuje, że zjawiska i związane z nimi wyzwania są niejednorodne dla poszczególnych typów obszarów wiejskich. Nowa delimitacja w zestawieniu z miastami (według grup wielkości) pozwala na kompleksową ocenę sytuacji społeczno-gospodarczej. Aby prezentacja danych, jak i ich analiza była dla użytkowników przyjazna i użyteczna, statystyka modernizuje swoje zasoby, w tym bazy danych (Statystyczne Vademecum Samorządowca), jak i pracuje nad tworzeniem nowych, innowacyjnych produktów (Statystyka miast).

Próba nowej metodologii ustalania wielkości JST na podstawie ogólnodostępnych danych statystycznych

dr Mariusz Miedziński

Akademia Pomorska w Słupsku

Mając na uwadze brak obowiązku meldunkowego oraz „rewolucyjne” zmiany liczby ludności polskich miast po dniu 24 lutego 2022 roku, proponuję wprowadzenie nowej metodologii ustalania wielkości JST na podstawie danych GUS. Proponowana metoda zakłada uwzględnienie nie tylko dotychczasowej liczby ludności w JST jako parametru demograficznego. Drugim kluczowym elementem powinna być liczba mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych, gdzie dla każdej JST ustalona byłaby przeliczeniowa liczba osób przypadających na 1 mieszkanie zamieszkane, co z kolei pozwoliłoby na obliczenie pojemności JST z uwzględnieniem zasobów mieszkaniowych niezamieszkałych. W dalszej kolejności wielkość ta powinna być uzupełniona o liczbę mieszkań oddanych do użytku w roku spisowym (od marca 2021 r.) oraz w roku 2022. Ostatnim parametrem dla JST powinna być wielkość oficjalnie rejestrowanej przez GUS wyłącznie całorocznej turystycznej bazy noclegowej. Wg tej metody wykonane zostały obliczenia dla 427 polskich miast różnej wielkości.

Efektem przeprowadzonego badania jest stwierdzenie przez autora, że np. Warszawa jest miastem liczącym nie 1 860 281 mieszkańców, ale miastem mającym pojemność wynoszącą 2 418 916 osób. Tym samym odpowiednio: Kraków nie liczy 800 653 m., ale ma pojemność 1 002 349 osób, Wrocław nie 672 929 m., ale 807 797 osób, Gdańsk nie 486 022 m., ale 625 936 osób, Rzeszów nie 195 871 m., ale 234 688 osób, Kołobrzeg nie 44 340 m., ale 84 481 osób, natomiast Karpacz nie 4 457 m., ale aż 17 279 osób.

Proponowana metodologia ustalania wielkości JST opiera się na podstawie ogólnodostępnych danych statystycznych GUS i pozwala na ustalenie bardziej zbliżonej do rzeczywistości wielkości JST niż tylko stan spisowy i bilans ludności. Nowe ustalenie wielkości JST mógłby służyć dla potrzeb ustalania zapotrzebowania na usługi publiczne, obliczania wysokości dotacji, a także przeliczania potrzeb dla liczby etatów w służbach publicznych.

Trajektorie rozwoju lokalnego dla różnych aranżacji administracyjno-przestrzennych woj. mazowieckiego: z i bez „aglomeracji warszawskiej”

prof. dr hab. Włodzimierz Okrasa

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie,
Główny Urząd Statystyczny

Grzegorz Gudaszewski

Główny Urząd Statystyczny

W referacie podjęte jest pytanie o konsekwencje jakie w świetle statystyki publicznej może mieć – dla badań i dla polityki rozwoju lokalnego – wybór określonej wersji proponowanych w literaturze, alternatywnych ujęć administracyjno-przestrzennego podziału woj. mazowieckiego, polegających na ew. wyłączeniu „aglomeracji warszawskiej”, rozszerzonej o sąsiadujące z nią powiaty (np. wg propozycji Eurostatu). Rozwój lokalny, pojmowany „operacyjnie” jako redukcja poziomu wielowymiarowej deprywacji gminy wg Wielowymiarowego Wskaźnika Deprywacji Lokalnej / WIDL (na podstawie danych BDL) w retrospektywnym ujęciu binarnym (progres vs. regres) może być odzwierciedlony przez zestaw trajektorii rozwojowych dla lat 2004-2008-2016 w ujęciach:

- całe województwo (wszystkie gminy) vs. województwo zdekomponowane na woj. „mazowieckie-teren” (bez gmin zaliczonych do poszerzonej aglomeracji warszawskiej), oraz
- „mazowieckie stołeczne” (obejmujące gminy tworzące tę aglomerację).

Uzupełnieniem wyodrębnionych na podstawie zmian w WIDL trajektorii rozwojowych gmin jest analiza otrzymywanych przez nie subwencji, wiedzona pytaniem (i hipotezą) o zgodności alokacji środków publicznych z zasadą „sprawiedliwości przestrzennej”. Obydwie z wynikowych klasyfikacji trajektorii – rzeczywista oraz „symulowana” (wg powyższej zasady) – są następnie zmiennymi w dwóch typach analiz:

- jako zmienne zależne w wielomianowej regresji logistycznej, oraz
- jako zmienne objaśniające w analizie zmienności dobrostanu indywidualnego, obiektywnego (dochód gosp. domowych, wg danych SILC) oraz quasi-obiektywnego / subiektywnego (wg danych Sondażu Budżetu Czasu).

W podsumowaniu zawarte są pewne sugestie nt. konsekwencji, jakie dla statystyki publicznej mają tego typu analizy oparte na danych pochodzących z wielu źródeł, głównie w aspekcie ich integracji.

Badanie koniunktury gospodarczej: metodologia, wyniki, interpretacja, możliwości...

Mirośław Błazej

Hubert Stefaniak

Główny Urząd Statystyczny

W referacie zostaną zaprezentowane metodologiczne i poznawcze aspekty badania koniunktury gospodarczej, ze zwróceniem szczególnej uwagi na efekty prac nad badaniem wpływu pandemii COVID-19 i wojny w Ukrainie na sytuację przedsiębiorstw oraz nad szybką diagnozą strukturalną – Mic-Mac (dodatkowy moduł wprowadzony w ramach badania). Obok zagadnień metodologicznych wystąpienie obejmie także omówienie wyników pracy oraz wniosków z niej płynących (tak w obszarze wyzwań metodologicznych, jak i praktyki badawczej). Od kwietnia 2020 r. do standardowego badania koniunktury gospodarczej dołączany jest dodatkowy moduł pytań. Początkowo zawierał on pytania dotyczące pandemii, następnie zagadnienie to zostało zastąpione pytaniami o wojnę. Obecnie dodatkowy moduł zawiera również pytania o podstawowe procesy makroekonomiczne: inwestycje, rynek pracy, procesy cenowe, dostarczając także tak rzadkiej w badaniach szczególnie statystyki publicznej podstawy behawioralnej decyzji przedsiębiorstw. Większość pytań w dodatkowym module jest niezmienna, część ma charakter rotacyjny, co pozwala rozszerzyć zakres poruszanych w badaniu zagadnień. W metodologii badania dopuszczalne są również modyfikacje pytań w celu dostosowania ich do aktualnej sytuacji. Dodatkowe pytania kierowane są do szerokiego grona przedsiębiorstw, a pierwsze wyniki są prezentowane w kilka dni po przeprowadzeniu badania. Dane uzyskane z dodatkowego modułu dostarczają – równolegle z wynikami standardowej części badania koniunktury – informacji o bieżących ocenach wpływu wojny na działalność przedsiębiorstw oraz o aktualnych, kluczowych zagadnieniach gospodarczych. Badanie to, swoim zakresem, jak i momentem publikacji wyprzedziło inne opracowania o podobnym charakterze.

Z uwagi na skalę, tematykę i szczegółowość przeprowadzanego badania jest ono bezprecedensowym źródłem szybkiej informacji o wpływie pandemii i wojny na działalność przedsiębiorstw. Doświadczenia są wykorzystywane w badaniu szybkiej diagnozy strukturalnej.

Przyszłość edukacji statystycznej pracowników oraz odbiorców zewnętrznych w obliczu zmian społecznych

Ewelina Konarska-Michalczyk

Urząd statystyczny w Szczecinie,
Uniwersytet Szczeciński

Zmiany zachodzące w społeczeństwie mają bezpośredni wpływ na formę i metody stosowane w edukacji, również statystycznej. Rozwój nowych technologii oraz szybko zmieniających się trendów m.in. *social mediów* wymaga ciągłych obserwacji rynku oraz bezzwłocznych reakcji w podejściu do tradycyjnych metod stosowanych w działalności edukacyjnej. Promowane podejście do nauczania przez całe życie tzw. *long-life learning* na tle zachodzących zmian, oczekiwań społeczeństwa i stosowanych metod stawia przed nami nowe wyzwania i obliuguje do ciągłego rozwoju i poszerzania kompetencji posiadanych zasobów ludzkich. Albowiem aby sukcesywnie szkolić odbiorców zewnętrznych, należy zacząć od odpowiedniego doboru, kształcenia oraz zastosowania adekwatnego do sytuacji społecznej podejścia do obecnych i potencjalnych pracowników.

Podczas prezentacji przedstawię nowe formy oraz trendy stosowane w procesie rozwoju kompetencji wewnątrz instytucji, jak i trendy stosowane w działalności edukacyjnej, które również powinny mieć zastosowanie w edukacji statystycznej. Jak istotne jest umiejętne rozpowszechnianie wiedzy o statystyce publicznej, przedstawię na podstawie obserwacji i wywiadów przeprowadzonych wśród studentów Uniwersytetu Szczecińskiego.

Jak statystyka publiczna rozmawia ze światem naukowym

Emilia Andrzejczak

Główny Urząd Statystyczny

Jak statystyka publiczna rozmawia ze światem naukowym? Przedstawiciele świata nauki są dla statystyki publicznej głównymi interesariuszami. Dlatego też jednym z naszych głównych celów jest docieranie do środowiska naukowego z informacjami o produktach, zasobach, ale również podejmowanie szeroko rozwiniętej współpracy. Pola współpracy są określone od czasu powstania Głównego Urzędu Statystycznego: są nimi działalność edukacyjna oraz podnoszenie jakości badań statystycznych. W efekcie współpracy budujemy kompetencje, a przede wszystkim tworzymy przestrzeń do podejmowania działań innowacyjnych.

Rozwój kompetencji w odpowiedzi na potrzeby użytkowników

Agnieszka Ajdyn, Tomasz Zegar

Urząd Statystyczny w Warszawie

Potrzeby użytkowników informacji statystycznych są zależne od stopnia ich wiedzy i kompetencji. Osoby, które nie znają organizacji i możliwości statystyki publicznej czy innych źródeł informacji, mają te potrzeby na bardzo niskim poziomie. W efekcie tego, są one bardzo łatwe do zaspokojenia. Po drugiej stronie mamy ekspertów, korzystających na co dzień z wysublimowanych narzędzi badawczych, zasilanych danymi statystycznymi. Ich potrzeby informacyjne rosną wprost proporcjonalnie do dostarczanych nowych wskaźników i przekrojów terytorialnych. Stopień zaspokojenia potrzeb jest uwarunkowany możliwościami określonymi w Programie Badań Statystycznych Statystyki Publicznej, ale równie ważną kwestią jest poczucie służebności względem społeczeństwa oraz kreatywność i zwinność udostępniających informacje.

Urząd Statystyczny w Warszawie od lat eksperymentuje z użytecznością różnych form udostępniania informacji statystycznych. Wykorzystuje każdą okazję do tego, aby sprawdzić atrakcyjność, komunikatywność i użyteczność danych rozwiązań.

W wystąpieniu zaprezentowana zostanie ewolucja procesu tworzenia produktów statystycznych (od modelu nakazowo-rozdziałowego do metody *design thinking*), której towarzyszy stały rozwój kompetencji pracowników.

